

# Stilte bestaat niet

(1) In zogeheten stiltegebieden kun je in tien minuten tijd vier auto's, negen vogels, één vliegtuig en één tractor voorbij horen komen, terwijl  
5 het in die bijna honderd aangewezen gebieden in ons land toch echt redelijk stil zou moeten zijn. Maar loop zelf eens door zo'n streek; je hoort er altijd wel verkeer of iemand  
10 die bijvoorbeeld met een kettingzaag in de weer is. "Tenminste 25 procent van de tijd is ook in de stiltegebieden menselijk geluid te horen", zegt Frits van den Berg, adviseur stilte en  
15 geluid van de GGD<sup>1)</sup> in Amsterdam. "De stiltegebieden in de Waddenzee vormen daarop een uitzondering, want daar is het echt stil." Hoe stil is stil daar? "Je hoort op de Wadden  
20 altijd wel zo'n 35 decibel geluid dankzij de wind." Stilte maakt dus geluid, maar we ervaren het geluid van de natuur als stilte.

(2) Frits van den Berg vertelt dat de betekenis van geluid bijna belangrijker is dan het niveau van een geluidsbron. "Ik hoorde een verhaal van vakantiegangers in Portugal die in het donker op de camping  
30 arriveerden. Ze baalden van het geraas van de snelweg pal naast hun tent, maar ze waren blij dat ze eindelijk konden slapen. 's Ochtends bleek het geraas afkomstig te zijn  
35 van de branding. Ze stonden vlakbij zee! Toen die kampeerders eenmaal wisten dat ze de zee hoorden, was de hinder van het geluid op slag voorbij. Terwijl het geluid hetzelfde  
40 was."

(3) GGD-onderzoek uit 2008 wijst uit dat mensen die geluid als prettig en

levendig ervaren niet op zoek gaan naar stilte. Maar wie het geklets of  
45 geschuij met stoelen bij het café om de hoek of de buurman hinderlijk vindt, heeft wel behoefte aan stilte. De stedeling die voor zijn rust naar het platteland verhuist, komt  
50 bedrogen uit. Hij klaagt over tractoren die langskomen en dat lawaai past niet in het beeld dat hij heeft van het rustige platteland. In een dorp is het dus niet per definitie stiller dan in  
55 de stad. Vreemd genoeg kan het op sommige plekken in de stad zelfs stiller aanvoelen. Dat komt niet doordat het in een binnentuin achter een drukke winkelstraat zo muisstil is.  
60 Maar het contrast tussen beide plekken is zo groot dat we de binnentuin als stil ervaren, zelfs als op de achtergrond het geluid van scooters, voetstappen en een tram nog hoorbaar is.  
65

(4) De hoeveelheid geluid neemt alleen maar toe, constateert het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Dat komt door de  
70 toegenomen mobiliteit en infrastructuur<sup>2)</sup> in ons land. Geluidshinder veroorzaakt onrust en stress en dat is niet goed voor de gezondheid. Daarom heeft de overheid in 2008  
75 stiltegebieden aangewezen. Het is de bedoeling dat het daar zo stil is, dat de mensen er intens kunnen genieten van stilte en rust.

(5) Wie echter op zoek is naar echte  
80 stilte kan het beste afdalen in de krater van een uitgedoofde vulkaan. Daar zit je binnen een gigantische geluidswal die geluiden van buiten weert en op de kraterbodem gebeurt

85 praktisch niets wat luchtrillingen  
opwekt die voor ons hoorbaar geluid  
veroorzaken. Daar kun je dus even  
lekker bijkomen in de ultieme stilte.  
Maar zo prettig blijkt dat ook weer  
90 niet te zijn!

**(6)** “Zodra het voor ons gehoor dood-  
stil is, gaan we toch geluid horen”,  
zegt Frits van den Berg. “Dat klinkt  
vaak als laag gebrom. We horen een  
95 brom die alleen in ons hoofd bestaat,  
een fantoomgeluid. Het bestaat niet  
echt, het is zelfs niet het geruis van  
ons bloed of oorsuis. Als mensen dat  
fantomgeluid waarnemen, ervaren  
100 ze dat meestal als zeer onprettig. Dat  
komt doordat het nergens mee te  
vergelijken is en onbekend is.

Actieve zenuwcellen vangen nor-  
malerwijze geluid op en duiden de  
105 afkomst. Als er sprake is van  
patroonherkenning, dat wil zeggen  
dat de bron van het geluid herkend  
wordt en geen gevaar oplevert,  
krijgen we het sein ‘veilig’ door in  
110 onze hersenen.”

**(7)** Dat is natuurlijk ook de reden dat  
de mens kan horen: zo weten we of

we veilig zijn. Dat gebeurt onbewust.  
Sommige mensen kunnen bijvoor-  
115 beeld prima met een muziekje op de  
achtergrond werken. Er is dan welis-  
waar geluid, maar dat is niet  
gevaarlijk. En zelfs bij heftige  
geluiden kunnen we soms gerust zijn.

120 De geluiden van het schudden en  
knarsen van een trein ervaren we  
niet als bedreigend. Daarom  
beoordelen we het niet als lawaai en  
kunnen veel mensen prima slapen in  
125 een rijdende intercity. Als geluid  
dreigend is, kunnen we maatregelen  
treffen. Je steekt de straat bijvoor-  
beeld niet over omdat je, ook zonder  
om je heen te kijken, al hoort dat er  
130 een auto aankomt.

**(8)** De stilte die we vooral als prettig  
ervaren, is te vinden in de natuur. De  
aanwezigheid van water, gras en  
ander groen roept een stilte op die  
135 niet zozeer van buitenaf, maar van  
binnenuit komt. Zelfs als het strikt  
genomen niet echt helemaal stil is.  
Omdat je in een rustige omgeving  
bent, met weinig prikkels, ervaar je  
140 stilte en kom je toch tot rust.

*Naar een artikel van Maartje de Gruyter,  
Quest psychologie, 01/2011*

noot 1 GGD: Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst

noot 2 infrastructuur: het totaal van voorzieningen zoals (spoor)wegen, vliegvelden en  
havens

## Tekst 1

---

- 1p 1 Het onderwerp van een tekst kan worden ingeleid door
- 1 de aanleiding te geven voor het schrijven van de tekst.
  - 2 een deskundige voor te stellen.
  - 3 een opmerkelijke uitspraak te doen.
  - 4 een voor de tekst belangrijke vraag te stellen.
- Hoe wordt het onderwerp van deze tekst in alinea 1 ingeleid?
- A door 1 en 2
  - B door 1 en 4
  - C door 2 en 3
  - D door 3 en 4
- 1p 2 Welk kopje past het beste bij de inhoud van alinea 2?
- A Geluidsbeleving
  - B Geluidshinder
  - C Ongekende stilte
  - D Vakantiepret
- 1p 3 In alinea 2 zegt Frits van den Berg “dat de betekenis van geluid bijna belangrijker is dan het niveau van een geluidsbron.” (regels 24-27)  
→ In welke alinea geeft hij aan dat het **niet** herkennen van geluid zeer onprettig is?
- 1p 4 Hoe ervaart, volgens de tekst, de stedeling uit alinea 3 wonen op het platteland?  
De stedeling vindt
- A dat al dat lawaai niet past bij zijn beeld van het platteland.
  - B dat er in de stad minder lawaai is dan op het platteland.
  - C dat er op het platteland steeds meer lawaai is.
  - D dat tractoren op het platteland teveel lawaai maken.
- 1p 5 In alinea 3 wordt gesteld dat het op sommige plekken in de stad stiller kan aanvoelen dan op het platteland.  
→ Geef in eigen woorden weer wat hiermee wordt bedoeld.  
Gebruik niet meer dan 25 woorden.
- 1p 6 In alinea 4 wordt gesteld dat geluidshinder onrust en stress veroorzaakt.  
→ Welke tegenovergestelde begrippen gebruikt de schrijver in dezelfde alinea?
- 1p 7 Wat is de functie van alinea 6 ten opzichte van alinea 5?
- A Alinea 6 geeft een conclusie op grond van alinea 5.
  - B Alinea 6 geeft een samenvatting van de bewering in alinea 5.
  - C Alinea 6 geeft een tegenstelling met de bewering in alinea 5.
  - D Alinea 6 geeft een verklaring voor de bewering in alinea 5.

- 1p 8 In alinea 6 spreekt de schrijver over een “fantomgeluid”. (regel 96)  
Met dat geluid bedoelt zij
- A een denkbeeldig geluid.
  - B een geluid van buitenaf.
  - C een levendig geluid.
  - D een menselijk geluid.
  - E een nauwelijks hoorbaar geluid.
  - F een waarschuwend geluid.
- 1p 9 Wat is het verband tussen alinea 6 en alinea 7?
- A Alinea 7 bevestigt het gestelde in alinea 6.
  - B Alinea 7 geeft een conclusie bij alinea 6.
  - C Alinea 7 noemt de oorzaken van het gestelde in alinea 6.
  - D Alinea 7 vormt een tegenstelling met alinea 6.
- 1p 10 “Stilte maakt dus geluid, maar we ervaren het geluid van de natuur als stilte.” (regels 21-23)  
Welke zin uit de tekst past het beste bij dit citaat?
- A “Zodra het voor ons gehoor doodstil is, gaan we toch geluid horen”  
(regels 91-92)
  - B “De stilte die we vooral als prettig ervaren, is te vinden in de natuur.”  
(regels 131-132)
  - C “De aanwezigheid van water, gras en ander groen roept een stilte op die niet zozeer van buitenaf, maar van binnenuit komt.”  
(regels 132-136)
  - D “Zelfs als het strikt genomen niet echt helemaal stil is.”  
(regels 136-137)
- 1p 11 Welke zin geeft de hoofdgedachte van de tekst het beste weer?
- A Als bekend is waar geluid vandaan komt, ervaren we het niet als storend.
  - B In de natuur vinden we de stilte waarvan we tot rust komen.
  - C Geluidshinder komt vrijwel overal voor, en leidt daarom vaak tot problemen tussen mensen.
  - D Stilte is haast nergens aanwezig en berust vooral op een innerlijke beleving van de omgevingsgeluiden.

---

**Bronvermelding**

*Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.*